

JUS1111 - Sensorveiledning - V23

SENSORVEILEDNING

JUS1111 - Privatrett I - Våren 2023

SENSORVEILEDNING JUS1111 PRIVATRETT 1 VÅR 2023

1 Innledning

Oppgaven består av en praktikum som skal løses på 4 timer. Oppgaven reiser spørsmål innen henholdsvis personskadeerstatning og kjøpsrett. Studentene skal selv finne og identifisere de spørsmålene som oppgaven reiser. Oppgaveteksten og gjengivelse av anførsler er lagt opp slik at det bør være forholdsvis tydelig hvilke hovedspørsmål som skal drøftes. Det er imidlertid en rekke ytterligere spørsmål som kan tas opp, og oppgaven fremstår samlet sett som omfattende for den tid som er satt av.

Eksamen gjennomføres som hjemmeeksamen. Den skal sensureres som bestått/ikke bestått. For å bestå eksamen kreves det at «kandidaten har oppfylt kravene til læringsutbytte slik det fremgår av emnebeskrivelsen, og har tilfredsstillende kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse», se [sak-om-bestatt-ikke-bestatt-jus1111.pdf \(uio.no\)](#).

2 Pensum og læringskrav

2.1 Pensum og læringskrav i erstatningsrett

Hovedlitteratur i erstatningsrett er enten (1) M. Kjelland *Erstatningsrett: En lærebok* 2. utg. (Universitetsforlaget 2019), eller (2) T. L. Wilhelmsen og B. Hagland *Om erstatningsrett* (Gyldendal 2017), eller (3) V. Hagstrøm og A. Stenvik *Erstatningsrett* 2. utg. (Universitetsforlaget 2019) – det siste med en del unntak.

I henhold til læringskravene kreves det *god kunnskap* om bl.a. «betingelsene for ansvar», dvs. bl.a. «ansvarsgrunnlag, adekvat årsakssammenheng», og videre om «skadelidtes medvirkning». Av *ferdigheter* kreves det at studentene bl.a. skal kunne «identifisere og drøfte erstatningsrettslige problemstillinger knyttet til erstatningsrettslig relevant skade, ansvarsgrunnlag, adekvat årsakssammenheng», «analysere sentrale erstatningsrettslige prinsipper og «anvende erstatningsrettslige regler på praktiske situasjoner».

2.2 Pensum og læringskrav i kjøpsrett

Hovedlitteratur i kjøpsrett (utover lovvalg) er enten (1) V. Hagstrøm og H. Bruserud *Kjøpsrett* 2. utg. (Universitetsforlaget 2015), eller (2) E. Selvig og K. Lilleholt *Kjøpsrett til studiebruk* 6. utg. (Universitetsforlaget 2019).

I henhold til læringskravene kreves det *god kunnskap* om bl.a. «innholdet av selgerens plikter (tingens egenskaper m.m [...]), «kjøperens krav som følge av avtalebrudd fra selgers side i form av mangler ved salgsgjenstanden». Det kreves bl.a. *kjennskap* til «prinsippene for erstatningsutmåling ved avtalebrudd». Av *ferdigheter* kreves det at studentene kan «identifisere og drøfte kjøpsrettslige problemstillinger» og «anvende kjøpsrettslige regler på praktiske situasjoner».

2.3 Generelle læringskrav for JUS1111

Det fremgår av de generelle læringskravene for JUS1111 at studentene skal kunne ha "kunnskaper og forståelse av" bl.a. "nasjonal rett på fagområdene avtale- og kjøpsrett og erstatningsrett" og "grunnleggende forståelse for juridisk metode". Av ferdigheter skal studentene bl.a. kunne "identifisere rettslige problemstillinger i et saksforhold", "finne frem til analyse og sammenstille rettskilder med sikte på å fastlegge gjeldende rett", "drøfte og løse konkrete rettsspørsmål innenfor rettsområdene kjøps- og avtalerett og erstatningsrett" og "argumentere skriftlig og muntlig for et rettslig standpunkt".

3 Oppgaven

3.1 Innledning

Studentene skal ta stilling til en tvist mellom Liv og Marte. Marte krever penger av Liv for forbrenning av hånden sin, og for skade på en bordplate. Begge kravene springer ut av at brødristeren hun kjøpte av Marte tok fyr. Oppgaven er dermed godt egnet til å få frem forskjellene i de rettslige vilkårene for hvert av kravgrunnlagene.

Peder Ås figurerer også i oppgaven. Han kjøpte brødristeren til henne. Det er han som brukte brødristeren først og som ødela den. Ut fra de faktiske opplysninger kan det i prinsippet spørres om det foreligger et medansvar for ham. Men slik oppgaven er formulert, er han ikke involvert i noen tvist.

3.2 Krav om erstatning for personskade, kr 20 000

Marte krever erstatning for forbrenning av hånden sin. Det fremgår uttrykkelig av oppgaven at kravet gjelder erstatning utenfor kontrakt.

Det fremgår av faktum at partene er uenige om ansvarsgrunnlaget. Utmålingen av Martes tap er imidlertid ikke bestridt. Det skal følgelig legges til grunn at Marte har lidt et inntektstap på 20 000 kroner som følge av forbrenningen av hånden. Noen kandidater vil kanskje påpeke at utmåling av tapet følger skl. § 3-1. Men dette skal ikke drøftes særskilt.

Marte har ikke påberopt seg noe ansvarsgrunnlag. Hun har kun pekt på de faktiske omstendigheter hun mener taler for at det foreligger et ansvar. Kandidatene må derfor selv finne frem til riktig ansvarsgrunnlag.

Innledningsvis kan det tenkes noen kandidater finner frem til produktansvarsloven. Kandidatene som er innom loven, bør raskt konkludere med at denne ikke kommer til anvendelse. Selger – Liv – faller utenfor den krets av personer som er omtalt i produktansvarsloven § 1-3.

Det ulovfestede culpaansvaret

Kandidatene må drøfte det ulovfestede culpaansvaret. Dette ansvarsgrunnlaget står sentralt i pensum og undervisning i erstatningsrett.

Innledningsvis kan det redegjøres kort for rettsregelen. Her er noen relevante elementer:

- Culpaansvaret rammer *avvik fra forsvarlig handlemåte*. Se bl.a. Rt. 2003 s. 433.
- Der det er *fravær av skrevne atferdsnormer*, som her, beror vurderingen på en *avveining mellom skadeevne og handlingsalternativer*. Jo større skadeevne, desto større krav til effektive handlingsalternativer. Se bl.a. HR-2017-1977-A. På den annen side må krav til effektive handlingsalternativer stå i forhold til risikoen. Kravet gjelder bare «innen rimelighetens grenser», se bl.a. Rt. 2000 s. 1991.
- Kandidatene kan gjerne også få frem at culpanormen i tillegg har en såkalt *subjektiv side*. Det vil bl.a. si at det må tas i betraktning om den påstått ansvarlige er profesjonell eller ikke, og om skadeevnen var synbar for den påstått ansvarlige. Se bl.a. Rt. 1973 s. 1364.

Det er neppe nødvendig å skrive noen omfattende redegjørelse for rettsregelen. Oppgavens utfordring ligger først og fremst i å besvare de konkrete spørsmål som oppgaven reiser.

I denne konkrete saken har Marte anført at Liv skulle undersøkt bedre hva hun solgte, og at e-posten som hun sendte kvelden før ikke var et tilstrekkelig varsel om faren for skaden. Disse forholdene kan enten behandles i samme helhetsvurdering, eller de kan behandles etter tur. Her behandles de etter tur.

Hvorvidt Liv handlet erstatningsbetingende uaktsomt ved å selge brødristeren uten forutgående undersøkelser

Liv gjorde ikke nærmere undersøkelser av brødristeren før hun la den ut for salg. Spørsmålet er om hun kan bebreides for ikke å ha gjort dette. Det er mulig noen kandidater vil påpeke at Liv ikke er profesjonell, og at hun ikke skal bedømmes etter en strengere norm som følge av det. Det er riktig. Det er ingen holdepunkter i faktum for at hun har noen utstrakt salgsvirksomhet.

En god drøftelse vil veie skadeevne mot handlingsalternativer. For så vidt gjelder brødristerens *skadeevne*, har brødristere og andre elektriske varer, som vannkokere, en liten, men ikke ukjent risiko for brann. Det er riktignok mulig å diskutere om en slik risiko fremstår tilstrekkelig påregnelig og synbar for Liv. For så vidt gjelder Livs *handlingsalternativer*, er det lett å konstatere at hun enkelt kunne ha bragt forholdet på det rene ved å spørre Peder Ås om han kjente til om brødristeren fungerte slik den skulle. Liv solgte riktignok mange varer,

men et minimum av undersøkelser av disse er ikke nødvendigvis et veldig byrdefullt handlingsalternativ.

Noen kandidater vil se at forventningene vi kan ha til Liv, også styres av forventningene Liv kunne ha til Marte og hennes undersøkelser. Se bl.a. Rt. 2002 s. 1283 (dam) og Rt. 1997 s. 1081 (trampett). Kandidatene kan her tenkes å nyttiggjøre seg dommer som gjelder salg av varer som volder skader, bl.a. Rt. 1950 s. 1091 (Rulledommen) og Rt. 1974 s. 41 (Stigedommen). I vår sak fremgår det av faktum at Liv orienterte Marte om det hun visste om brødristeren. Hun sa at den hadde stått en stund i boden, og at hun ikke kunne ta ansvar for kvaliteten på brødristeren. Videre er det rene at Marte selv ikke gjorde noen undersøkelser av brødristeren. Marte valgte dessuten å gå fra brødristeren første gang hun brukte den.

Kandidatene bør her vurderes på kvaliteten på drøftelsene, ikke på det resultat de kommer til. Gitt Livs forbehold og Martes håndtering av brødristeren, er det nok mye som taler for at det i praksis ikke ville ha blitt ansvar i denne saken.

Hvorvidt Liv handlet erstatningsbetingende uaktsomt ved ikke å gi et tilstrekkelig varsel da hun ble klar over at brødristeren kunne være farlig

Liv fikk en forklaring om hva som hadde skjedd med brødristeren kl. 18, og Liv og Peder ble enige om å varsle Marte. Men hun sendte e-post til Marte først kl 23. Dette forholdet kan bringes inn i en helhetsvurdering av Livs atferd. Alternativt kan forholdet vurderes separat.

Dersom det drøftes separat, er det antagelig best å drøfte som et spørsmål om Livs unnlattelse av å varsle med en gang er erstatningsbetingende uaktsomt.

Unnlattelser er erstatningsbetingende hvis den påstått ansvarlige hadde en særskilt oppfordring til å handle. Jf. bl.a. Rt. 2011 s. 769 avsnitt 24. Liv sendte et varsel allerede samme kveld. Men hun sendte det flere timer senere, og på et tidspunkt mange vil ha koblet seg av e-post. Kandidatene kan her drøfte betydningen av den informasjonen Liv fikk fra Peder. Denne var tilstrekkelig til at begge ble enige om å sende et varsel. Spørsmålet er ikke helt opplagt. Det sentrale er at kandidatene vurderes på kvaliteten av drøftelsene.

Forholdet kan også drøftes separat og subsidiært under den forutsetning at Liv ellers har handlet uaktsomt, og som et spørsmål om varselet skal *frita* for ansvar. En slik drøftelse kan være noe mer utfordrende å få noe ut av for studentene.

Årsakssammenheng og rettslig avgrensning av ansvaret i årsaksrekken

Oppgaven legger ikke opp til å drøfte om det foreligger faktisk årsakssammenheng. Det bør nevnes, men ellers legges til grunn, og gjerne uten ytterligere drøftelse, at kravet er oppfylt. Oppgaven legger heller ikke opp til noen drøftelse av om skaden ville ha vært avverget dersom Liv hadde opptrådt aktsomt. Dersom kandidatene drøfter dette som et årsaksspørsmål, bør det neppe brukes mye spalteplass på det.

Under kravet til årsakssammenheng hører også vurderingen av om ansvaret skal avgrenses i årsaksrekken, altså om denne er 'adekvat'. Vurderingstemaet er om skaden er en så «upåregnelig, fjern og avledet følge av den skadevoldende handling at det ikke er rimelig å knytte ansvar til den», jf. Rt. 2007 s. 172 (schizofreni) avsnitt 66. Vurderingstemaet er for øvrig kritisert for å være vagt og uklart, uten at studentene trenger å påpeke det.

Det vil formentlig være vanskelig å få noe særlig ut av en problematiserende drøftelse av såkalt adekvans her. Det kan ikke forventes at kandidatene gjør det. Kandidater som drøfter dette kan tenkes å spørre om skadefølgen er påregnelig; skade på hånd fremstår i den sammenheng ikke som noen utpreget upåregnelig følge av at brødristeren tok fyr. Det kan også tenkes at kandidatene tar opp spørsmålet om *skadens omfang* gjør det *urimelig* å legge ansvar, sett opp mot det ansvarsbetingende forhold, jf i denne retning Rt. 1973 s. 1268 (Flymanøver). I nyere kilder er dette oppgitt som en del av adekvansvurderingen (selv om det systematisk hører best hjemme i lempingsregelen skl. § 5-2, som likevel fremstår mindre naturlig å drøfte her i lys av måten den tolkes og anvendes på i nyere kilder). Det bør være et pluss om kandidatene ser problemstillingen.

Hvorvidt ansvaret skal settes ned helt eller delvis som følge av skadelidtes medvirkning, jf. skl. § 5-1 nr. 1

Opgaven er lagt opp slik at Martes forhold skal drøftes separat og som et spørsmål om skadelidtes medvirkning etter skl. § 5-1 nr. 1. Kandidatene er gitt en indikasjon om dette i Livs anførsel, om at «Marte selv var å bebreide, når hun hadde gått fra risteren første gang hun prøvde den». Kandidater som ikke ser at oppgaven ber om en drøftelse av skadelidtes medvirkning bør dermed trekkes for det.

Vilkåret etter skl. § 5-1 nr. 1 er at skadelidte selv har medvirket til skaden ved simpel uaktsomhet. I dette ligger det for det første et skyldkrav. Av sentral rettspraksis har kandidatene i pensum og forelesninger bl.a. vært igjennom Rt. 2000 s. 1991, der en skadelidt kvinne fikk nedsatt erstatningen med 1/3 for å ha medvirket til egen skade ved uaktsom kjøring i alpinanlegg. Ved vurderingen av skadelidtes egen skyld, er det også mulig å trekke paralleller til rettspraksis om ansvarsgrunnlag. Et eksempel er HR-2017-1977-A (frossent vannrør), hvor saksforholdet har noen likhetstrekk med dette – men også betydelige forskjeller. Konkrete momenter som kan nevnes er at Marte valgte å gå fra en brødrister hun hadde kjøpt annenhånds, som hun visste hadde stått lenge i en bod uten å bli brukt. Hun hørte dessuten at det knaste litt da hun dro ned spaken. Det kan likevel spørres om det er for mye forlangt av en privatperson å skulle gjøre særlig omfattende undersøkelser av en slik brødrister før den brukes.

Medvirkningsansvaret forutsetter også et årsakskrav. En annen sentral dom i pensum er her Rt. 2005 s. 1714 (verandanettverk) der Høyesterett kom til at den skaden som oppstod, ikke var et utslag av en skaderisiko som den skadelidte ellers selv hadde skapt. Årsaksspørsmålet er imidlertid ikke tvilsomt her. I den grad Marte har utvist skyld, er det vanskelig å komme til noe annet enn at denne skylden står i årsakssammenheng med skaden.

Av kandidater som kommer til at ansvaret skal nedsettes, kan det neppe forventes noen omfattende drøftelse hvor stor nedsettelsen skal være. De bør være kjent med at nedsettelsen gjøres skjønnsmessig og i brøk, og sjelden mindre enn 1/4.

3.3 Krav om erstatning for skifte av benkeplate, kr 10 000

Marte krever kr 10 000 av Liv for skifte av benkeplate som ble svidd og ødelagt da brødristeren tok fyr. Det fremgår av faktum at partene er enige om at dette forholdet skal behandles som kjøpsrettslig krav, ikke som et spørsmål om erstatning for skade på ting.

Utgangspunktet for kravet er avtalen mellom partene. Det fremgår at avtalen er inngått muntlig. Om dette nevnes av kandidatene, er det riktig å påpeke at dette ikke har noen betydning, ettersom det er formfrihet i norsk avtalerett. Oppgaven legger ellers ikke opp til å drøfte om det er inngått noen bindende kjøpsavtale. Dette må uten videre legges til grunn og trenger i det hele tatt ikke tas opp. Oppgaven reiser ikke avtalerettslige problemstillinger.

Avtalen regulerer ikke spørsmålet i tvisten. Spørsmålet beror derfor på hva som følger av bakgrunnsretten. Kandidatene må finne frem til riktig lov. Det er kjøpsloven, jf. § 1. Kandidatene bør her også drøfte om forbrukerkjøpsloven kommer til anvendelse, siden Marte er forbruker. De bør raskt konkludere med at denne loven ikke kommer til anvendelse, ettersom Liv ikke er næringsdrivende, jf. fkl. § 1. Noen kandidater vil kanskje påpeke at kjøpsloven er fravikelig. Det er riktig. Men det har ingen selvstendig betydning. Partene har ingen avtale som regulerer forholdet og som kunne tenkes å fravike fra kjøpslovens bestemmelser.

Etter kjøpsloven § 40 (1), jf. § 30 (1), har kjøper på nærmere vilkår rett til erstatning dersom tingen har en mangel. Det første spørsmålet er om det foreligger en mangel. Dette er regulert i kjøpsloven kap. IV, §§ 17-21.

Hvorvidt det foreligger en mangel

a) Hvorvidt det foreligger et «som den er»-kjøp

Kandidatene må se at det er en særregel for såkalte «som den er»-kjøp i kjl. § 19. Det er gitt en indikasjon på dette i oppgaveteksten, ettersom Liv påberoper seg at hun hadde «uttrykkelig frasagt seg ansvaret for risterens kvalitet». Kandidatene bør være godt kjent med at dette er en problemstilling. «Som-den-er»-kjøp er bl.a. tema i den obligatoriske innleveringsoppgaven de har hatt i vår, og i kurset Rettskilder til fots. Det er også omtalt i pensum og forelesninger.

Spørsmålet er om Livs utsagn ved avtaleinngåelse utgjør et «som den er»-forbehold. Kandidatene bør få frem at det ikke er nødvendig å bruke uttrykket «som den er», jf. ordlyden «eller med liknende alminnelige forbehold» i kjl. § 19 første ledd. Det er altså innholdet i forbeholdet som er relevant.

Det relevante utsagnet er at Liv ved avtaleinngåelse uttalte at brødristeren hadde stått en stund i boden og at «hun ikke kunne ta ansvar for kvaliteten». Dette fremstår som en tydelig ansvarsfraskrivelse, som i hvert fall må utgjøre et «som den er»-forbehold i kjl. § 19. Noen kandidater kan tenkes å drøfte spørsmålet om forbeholdet også går lenger enn dette, og til å avskjære eventuelle ytterligere mangelskrav. En slik mer omfattende ansvarsfraskrivelse ville nok ha krevd tydeligere og mer konkrete holdepunkter.

b) Hvorvidt det foreligger en mangel etter kjl. § 19 (1) c

Etter kjl. § 19 (1) c foreligger det en mangel dersom tingen er «i vesentlig dårligere stand enn kjøperen hadde grunn til å rekne med etter kjøpesummens størrelse og forholdene ellers». Det er her avviket fra kontraktsmessig oppfyllelse som skal vurderes, og videre om dette er vesentlig. Kandidatene må gjerne få frem at det var en lav kjøpesum, og at selger er gjort oppmerksom på at brødristeren har stått i boden i lengre tid. Samtidig sviktet brødristeren nokså fundamentalt allerede ved første gangs bruk. Av den grunn er det riktig å konkludere med at det foreligger et avvik fra kontraktsmessig oppfyllelse, og også at dette avviket er vesentlig.

c) Hvorvidt det foreligger en mangel etter kjl. § 19 (1) b

Etter kjl. § 19 (1) b foreligger det videre en mangel dersom selgeren «ved kjøpet har forsømt å gi opplysning om vesentlige forhold ved tingen eller dens bruk som han måtte kjenne til, og som kjøperen hadde grunn til å rekne med å få».

Det vil her være opplysningen om Peders håndtering som det kan spørres om Marte hadde "grunn til å regne med å få". Vilkåret er her at Liv "måtte kjenne til" dette forholdet. Dette indikerer i utgangspunktet et krav om forsett, noe Liv ikke har, men det har også vært anført at det er et (strengt) normativt krav. Kandidater som drøfter dette ikke bedømmes for strengt med hensyn til nøyaktig hva det nærmere innholdet i kravet til «måtte kjenne til» er. Men de bør helst se at «måtte kjenne til» er en del strengere krav enn «burde kjenne til».

Denne problemstillingen er mulig å drøfte subsidiært, forutsatt at det ikke foreligger mangel etter bokstav c. Det er ikke nødvendig at kandidatene gjør det, særlig ettersom mangelsspørsmålet ellers fremstår så klart, jf. ovenfor.

Hvorvidt det er grunnlag for erstatning

Det neste spørsmålet er om det er grunnlag for erstatning, jf kjl. § 40. Her må det både tas stilling til om det foreligger ansvarsgrunnlag, og videre om det er anledning til å kreve erstatning for skade på benkeplaten.

a) Hvorvidt det foreligger ansvarsgrunnlag

Etter § 40 (1), jf § 27 (1) fritas selger for ansvar hvis mangelen skyldes en «hindring utenfor hans kontroll». Dette er et ansvar som i utgangspunktet er objektivt. Det skiller seg fra culpaansvaret som skal drøftes for personskaden. At det er klar forskjell på disse ansvarsgrunnlagene bør være godt kjent fra pensum og undervisning.

For at selger skal være ansvarsfri etter kontrollansvaret, må fire vilkår være oppfylt, det må foreligge en (i) «hindring», som (ii) «er utenfor selgers kontroll», som (iii) «selgeren ikke med rimelighet kunne ventes å ha tatt i betraktning på avtaletiden», eller (iv) «unngå eller overvinne følgene av», jf § 27 (1), jf § 40 (1).

Vilkårene i loven er tilpasset forsinkelsessituasjonene, og passer ikke så godt på mangelssituasjonen. At de ikke passer så godt for mangelssituasjonen er også nevnt i Rt. 2004

s. 675 (bambuspinne) avsnitt 51-55. Dette er dessuten gjennomgått i forelesning. I samme dom står det at ansvar for artsbestemte ting er tilnærmet objektivt. Ansvar vil i alminnelighet foreligge selv om mangelen ikke kunne ha vært oppdaget «uten forholdsvis omfattende undersøkelser», jf avsnitt 55.

Til tross for forskjellene fra saksforholdet i Rt. 2004 s. 675 (bambuspinne), bør konklusjonen om at Liv er erstatningsansvarlig være forholdsvis rett frem her. Hun kunne enkelt ha oppdaget mangelen ved brødristeren. Vurderingen er med andre ord klart forskjellig fra den tilsvarende culpavurderingen.

b) Hvorvidt det kan kreves erstatning for skade på benkeplaten

Det neste spørsmålet er om Marte har krav på å få dekket utgifter til reparasjon av benkeplaten. Det følger av kjl. § 40 (2) at ansvaret i utgangspunktet er begrenset til direkte tap.

Her må studentene videre til kjl. § 67 (2) d. Denne bestemmelsen fastslår at «skade på annet enn salgstingen selv» er et indirekte tap. Det betyr at bordplaten i utgangspunktet er et indirekte tap.

Noen kandidater vil kunne komme inn på at § 67 (2) d – motsetningsvis – gjør skade på «gjenstander som den brukes til framstilling av eller som har nær og direkte sammenheng med dens forutsatte bruk» til *direkte tap*. Dette fordi skade på *annet enn* slike gjenstander er indirekte tap. Denne lovbestemmelsen kunne åpenbart ha vært skrevet bedre. Likevel er dette en bestemmelse studentene bør ha kjennskap til fra før, og særlig Rt. 2004 s. 675 (bambuspinne).

Spørsmålet blir i så fall om bordplaten har «nær og direkte sammenheng» med brødristerens forutsatte bruk, jf kjl § 67 (2) bokstav d. Hvis den har slik nær og direkte sammenheng, er tapet direkte og faller innenfor erstatningsplikten. For å få et mer håndfast vurderingstema, kan man bruke saksforholdet i Rt. 2004 s. 675 (bambuspinne) som eksempel. Her konkluderte Høyesterett med at agurkene hadde «nær og direkte sammenheng» med bambuspinnes forutsatte bruk. Det er også gitt en del eksempler i merknadene til kjl. § 67 (2) d i Ot.prp.nr. 80 (1986-1987) s. 124-125, som studentene har tilgang til gjennom Lovdata Pro. Men studentene har kun gått ett semester, og kan ikke nødvendigvis forventes å finne enkelt frem til disse eksemplene i eksamenssituasjonen.

Studenter som drøfter dette, og får noe mer ut av det, kan tenkes å nevne at bordplaten ikke står i noen direkte funksjonell sammenheng med denne. Samtidig må enhver brødrister ha noe å stå på. Det fremstår likevel riktigst å legge til grunn at skade på bordplaten har «nær og direkte sammenheng» med brødristerens forutsatte bruk. Det bør tas i betraktning at det kun kreves *kjennskap* til erstatningsutmåling i kjøpsrettsforhold. Kandidater som ser og drøfter dette på en rimelig skjønnsom måte, bør i så fall honoreres for det.

Under forutsetning av at skaden på bordplaten er et direkte tap, kan det drøftes om denne skaden er noe som Liv «med rimelighet kunne ha forutsett som følge av kontraktsbruddet», jf § 67 (1) annet punktum. Denne påregnelighetsvurderingen vil ha vesentlige likhetstrekk med den tilsvarende vurderingen for personskadedelen.

c) Hvorvidt Liv likevel er ansvarlig som følge av «feil eller forsømmelse»

Under forutsetning av at skaden på bordplaten er et indirekte tap, følger det av kjl § 40 (3) a at selger likevel er ansvarlig dersom «mangelen eller tapet» har sin årsak i «feil eller forsømmelse fra selgers side». Dette forholdet kan drøftes subsidiært, og forutsatt at skaden på benkeplaten er et indirekte tap. For kandidater som har kommet til at tapet er direkte, jf ovenfor, bør det likevel ikke trekkes hvis de unnlater å drøfte denne problemstillingen subsidiært.

Som det fremgår av ordlyden, er vurderingstemaet her om det fra selgers side foreligger erstatningsbetingende uaktsomhet. Prinsipielt er skyldansvaret her et annet enn etter culperegelen som gjelder utenfor kontrakt. Samtidig må det her være greit at drøftelsen i stor grad bygger på, eller viser til, drøftelsen av culpaansvaret for personskaden. Nyanseforskjeller mellom disse culpavurderingene, for eksempel at det kjøpsrettslige ansvaret kan være strengere, er noe som det i mindre grad kan forventes at kandidatene løfter frem.

Hvorvidt erstatningsansvaret skal nedsettes eller lempes

Kjøpsloven inneholder ingen tilsvarende regel for skadelidtes medvirkning som etter skl. § 5-1 nr. 1. Det er riktignok antatt at prinsippet i bestemmelsen kommer til anvendelse også på kontraktsforhold. Men dette synes ikke å være omtalt i pensumlitteraturen for kandidatene. Det bør derfor ikke trekkes om kandidatene bare drøfter medvirkning etter skl. § 5-1 under personskadesaken.

Det er mulig noen kandidater vil drøfte Martes forhold under *tapsbegrensningsplikten* etter kjl. § 70 (1), hvor kjøper må bære sin del av tapet hvis kjøper har forsømt å begrense sitt tap ved «rimelige tiltak». Til forskjell fra tapsbegrensningsplikten for personskadesaken, er det selve *kontraktsbruddet* – ikke selve skaden – som tapsbegrensningsplikten tar utgangspunkt i. Gitt at brødristeren hadde en mangel ved levering, kan det argumenteres med at tapsbegrensningsplikten også retter seg mot det å avverge følgeskaden på bordplaten. Nærmere bestemt kan det drøftes om Marte burde ha avverget skaden på bordplaten ved å holde brødristeren under oppsyn mens hun brukte den første gang. I denne sammenheng bør det da først drøftes om Marte burde ha vært kjent med mangelen ved brødristeren gjennom å undersøke denne nærmere, jf. undersøkelsesplikten etter kjøpet etter kjl. § 31. Men heller ikke dette kan det kreves at kandidatene ser.

Videre kan noen kandidater– hvis de skulle ha tid – tenkes å drøfte regelen om nedsettelse av ansvar etter kjl. § 70 (2). Under forutsetning av at Liv holdes ansvarlig, kan det virke hardt at hun som privatperson pålegges et ansvar på 10 000 kroner for salg av en brødrister hun fant i boden til 200 kroner. Dette gjelder særlig når brukeren burde ha undersøkt brødristeren bedre. Kandidater som drøfter lempingsansvaret bør likevel få frem at vilkårene er svært strenge. Se også Rt. 2004 s. 675 (bambuspinne).

Eventuelle kandidater som drøfter disse problemstillingene bør få pluss for det.

Generelt må bedømmelsen av denne oppgaven ta høyde for at det er mange spørsmål som skal gjennomgås. Det er sannsynlig at flere kandidater vil komme i tidsnød. Det vil ikke være nødvendig at samtlige spørsmål som er gjennomgått her er besvart. For å bestå må kandidaten vise tilfredsstillende kunnskaper på begge deler av oppgaven.

Oppgaven antas ellers å være godt egnet til å teste studentene i læringskravet om å "identifisere rettslige problemstillinger i et saksforhold", og "drøfte og løse konkrete rettsspørsmål innenfor rettsområdene kjøps- og avtalerett". En tilbakemelding fra sensormøtet er at flere kandidater tenderer mot å gjengi rettskilder, særlig dommer, uten at det fremgår klart hvorfor det er relevant og av betydning for det konkrete rettsspørsmålet. Generelt vil passiv gjengivelse av utdrag fra dommer og andre rettskilder gi begrenset uttelling.

Johannes Hygen Meyer